

Representantforslag nr. 137

(2007–2008)

fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Torbjørn Andersen og Tord Lien

Dokument nr. 8:137 (2007–2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Torbjørn Andersen og Tord Lien om en helhetlig plan for CO₂-håndtering

Til Stortinget

BAKGRUNN

Det er utvilsomt store ambisjoner rundt norsk satsing for å utvikle CO₂-håndtering for gasskraftverk. Samtidig har de siste årene avdekket at mange av ambisjonene ikke holder mål rent tids- og/eller kostnadsmessig. Forslagsstillerne konstaterer at CO₂-rensearbeidet i Norge ikke har vært gjenstand for en særlig overordnet politisk debatt i Stortinget utover de halvårlige budsjettbevilgninger og behandlingen av Mongstad-prosjektet. Det politiske arbeidet har snarere vært preget av politisk hestehandel i regjeringsforhandlinger, og på Stortinget blitt fulgt opp av ønsker og visjoner uten særlig politisk realitetsbehandling. De store halvårlige svingninger i budsjettbevilgninger til formålet vitner om stor avstand mellom mål og virkelighet. Temaet bør være gjenstand for en grundig og helhetlig tilnærming. Dette vil bidra til å skape forutsigbarhet og stabile rammebetingelser for involverte og interesserte aktører. I tillegg er det av avgjørende betydning at ressursbruken er så god og fornuftig som mulig.

Regjeringens tilnærming til CO₂-rensing av gasskraftverk preges av stadige utsettelse og uavklarte problemstillinger. Noen eksempler er forsinkelsene på Kårstø når det gjelder Regjeringens opprinnelige ambisjon om rensing i 2009, uklarheter rundt rammebetingelser for gasskraftverk utover Kårstø og Mongstad, usikkerhet rundt CO₂-rør til Grenland, usikkerhet om avsetning for CO₂ fra et rensed kullkraftverk på Husnes, og avslag på konsesjonssøknad fra Ham-

merfest Energi om gasskraftverk med CO₂-rensing. Det fremstår også for mange som et paradoks at man på Kårstø skal bygge fullskala CO₂-renseanlegg parallelt med at man bygger pilotanlegg på Mongstad basert på tilnærmet lik teknologi.

Ovennevnte understreker et stort behov for en helhetlig tilnærming til arbeidet med CO₂-rensing. Arbeidet i forbindelse med ulike CO₂-håndteringsprosjekter bør i langt større grad koordineres, slik at ulike prosjekter og tidsskalaer sees i sammenheng og sikrer optimal utnyttelse av ressursene. Det er i så måte behov for mange prinsipielle politiske avklaringer, slik at aktørene i bransjen vet hva de har å forholde seg til. I dag opplever aktørene liten forutsigbarhet fra politiske myndigheter.

Det illustreres blant annet med situasjonen for Industrikraft Møre, som ønsker å bygge gasskraftverk i en region preget av vanskelig kraftbalanse. Fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) får selskapet avslag på søknad fordi selskapet ikke baserer prosjektet på CO₂-rensing. NVE sier videre at selskapet ville fått avslag på søknaden selv om CO₂-rensing var inkludert på kraftverket, fordi dette ikke er lønnsomt. Olje- og energiminister Åslaug Haga fastholder at nye gasskraftverk skal ha rensing ved oppstart, selv om statsråden i Stortinget innrømmer at slik teknologi i dag ikke er "hyllevare". Olje- og energiminister Åslaug Haga snakker videre om et dedikert gasskraftverk på Aukra som en løsning på disse motstridende signaler, uten å avklare hva et "dedikert" gasskraftverk egentlig skal være. Ei heller kommer det signaler om hvilke endrede rammebetingelser et slikt anlegg på Aukra kan få med hensyn til Statoil og Shells planlagte anlegg på Tjeldbergodden, som til slutt ble skrinlagt.

Selv om ambisjonene om rensing er tidfestet, så kan få prinsipielle avklaringer medføre at relativt like prosjekter risikerer å bli forskjellsbehandlet. Uten en

grundig koordinering av prosjektene vil man kunne gå glipp av verdifull erfaring og informasjon gjennom erfaringsutveksling. Uten en gitt kravstandard er det også vanskelig å forutsi hvilke teknologiske og økonomiske risikoer og utfordringer man står eller vil bli stilt overfor. Forslagsstillerne er selvsagt kjent med at det etter hvert har blitt utviklet en prosjektor-ganisasjon rundt både Kårstø og Mongstad, men konstaterer at Regjeringen stadig ligger i etterkant i dette arbeidet fremfor å ha gode, gjennomtenkte planer i forkant. Resultatet er unødvendig høye kostnader og risiko.

Dette gjenspeiles også i den økonomiske situasjonen for potensielle kraftaktører utover Mongstad og Kårstø. Aktørene i bransjen vet at Regjeringen vil stille krav om CO₂-rensing ved alle nye gass-/kullkraftprosjekt, men vet ikke hva de kan forvente av tidsaspekt og økonomisk bidrag for å kunne realisere CO₂-rensing. Regjeringens Soria Moria-erklæring sier at staten skal "bidra økonomisk" til CO₂ rensaneanlegg på gasskraftverk. Ingen vil derimot konkretisere hva dette betyr. Aktørene spør seg derfor om dette "bidraget" innebærer 1 pst. eller 100 pst. av kostnadene, eller om myndighetene er villige til å garantere en fast pris pr. tonn CO₂ som leveres ferdig rensset fra et gass-/kullkraftverk. Ei heller avklares det om myndighetenes bidrag begrenses til selve CO₂-rensefasiliteten eller om det også innebærer kostnadene for bygging av nødvendig infrastruktur for transport av CO₂ til deponeringsstedene. Myndighetene burde kunne svare på om nye gasskraftprosjekt skal få rammebetingelser tilsvarende som for gasskraftverkene på Mongstad og Kårstø. Slike avklaringer vil være helt avgjørende for å få aktuelle aktører på banen. Avklaringer rundt tidsaspekter, kravstandard og økonomiske rammebetingelser må på plass, slik at aktører vet hva de kan forholde seg til.

I tillegg bør man i langt større grad legge vekt på å se teknologiutvikling i en større sammenheng med norske forskningsinstitutt, norske næringslivsaktører og norsk prosjektledelse, særlig så lenge dette er prosjekter med økonomisk støtte fra staten. Forslagsstillerne viser til at flere politikere fra den rød-grønne regjeringen har uttalt at tidsrammen for Kårstø er viktigere enn muligheten for norske aktører til å konkurrere om oppdrag.

Forslagsstillerne vil understreke at Fremskrittspartiet støtter arbeidet med å utvikle en CO₂-verdikjede på Mongstad, og mener det prosjektet fremstår som fornuftig, hvor man skal forske på teknologien, deretter bygge pilotanlegg og dernest ta en beslutning om å realisere et fullskala anlegg (i 2014). Forslagsstillerne mener derimot at Kårstø, slik Regjeringen har håndtert prosjektet, fremstår som et politisk prestisjeprosjekt, hvor læringseffekten trolig vil være liten i forhold til prosjektets kostnader. Daværende ol-

je- og energiminister Odd Roger Enoksen sa i Stortinget 18. oktober 2006:

"... på Kårstø tar Regjeringen det fulle og hele ansvaret basert på dagens teknologi, som er kostbar, og som er en teknologi som kun vil være anvendbar i svært få tilfelle..."

Forslagsstillerne er bekymret over en slik tilnærming og holdning til bruk av ressurser i milliardklassen. Kårstø-prosjektet kan sågar være en ulempe for en norsk "månelanding" for CO₂-håndtering. Der som Regjeringen fastholder at man skal rens Kårstø innen 2012, må man trolig altså bruke utenlandsk teknologi. På den måten finansierer staten utenlandske konkurrenter slik at de kan komme på markedet med utprøvd teknologi lenge før norske selskap eventuelt kan dra nytte av "månelandingen" på Mongstad. Når man mener det er behov for å teste ut teknologien, slik som på Mongstad, virker det meningsløst å samtidig bygge et fullskala rensaneanlegg på Kårstø.

Forslagsstillerne vil minne om at kravet om CO₂-rensing på alle nye gasskraftverk ikke er et standpunkt som først ble løftet frem av dagens rød-grønne regjering. Det ble omtalt allerede av et stortingsflertall i behandlingen av St.meld. nr. 54 (2000–2001) om Norsk klimapolitikk, Innst. S. nr. 240 (2001–2002).

"Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til Regjeringens mål om å etablere rammebetingelser som gjør det mulig å realisere gasskraftverk med CO₂-håndtering. Inntil det er etablert et system for omsettelige kvoter i tråd med Kyoto-avtalen, forutsetter dette flertallet at ytterligere konsesjons- og utslippstillatelse til gasskraftanlegg kun gis til gasskraftanlegg basert på CO₂-håndtering."

Det til tross er det ikke laget noen overordnet strategi for CO₂-rensing som er forankret på Stortinget.

En helhetlig sak fra Regjeringen om en CO₂-strategi kunne bidratt til å sette ressursbruken på Kårstø i perspektiv til andre alternative prosjekter midlene kunne vært brukt på. Det vises blant annet til CO₂-prosjekter ved Institutt for Energiteknikk, hvor man ser på muligheten til å binde CO₂ i blant annet Olivin. Shell har jobbet frem prosjekter hvor man har til hensikt å binde CO₂ i murstein. Alle slike alternative tilnærminger til CO₂-rens og -deponering blir sett bort fra i den politiske debatten. Først når en overordnet tilnærming er presentert og gjennomgått, kan Stortinget med troverdighet si at man har gjort et godt grunnarbeid for at pengene prioriteres riktig.

Avslutningsvis vil forslagsstillerne minne om følgende situasjoner og CO₂-relaterte målsettinger som illustrasjon for at forarbeidet og planleggingen av

CO₂-rensarbeidet ikke har vært tilnærmet på en realistisk og/eller helhetlig måte:

- Fullskala rensing på Kårstø er utsatt fra 2009 til tidligst 2012.
- Pilotprosjektet på Mongstad er utsatt og planene for deponering er endret.
- CO₂-verdikjeden på Tjeldbergodden er skrinlagt, et prosjekt daværende olje- og energiminister Odd Roger Enoksen sa han var sikker på ville bli realisert.
- Hammerfest Energi og Sargas fikk i juni i 2007 avslag på søknad om bygging av gasskraftverk med CO₂-rensing.
- Rør for CO₂-transport fra Grenland til Kårstø er skrinlagt.
- Ingen avklaring på rammebetingelser rundt CO₂ for ytterligere gasskraftverk. Det har skapt usikkert for Fræna (Industrikraft Møre), Tjeldbergodden, Risavika (Lyse Energi), Grenland etc.

- Regjeringens to mobile gasskraftverk i Midt-Norge har ikke CO₂-rensing.
- Regjeringens to gasskraftverk i Tyskland har ikke rensing.

Forslagsstillerne mener det er på høy tid at det utarbeides en helhetlig plan for CO₂-håndtering i Norge. Dette er av avgjørende betydning for fremdrift i prosjektene, for involverte aktører og for fremtidige prosjekter.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen i sin varslede energiplan legge frem en sak om helhetlig plan for CO₂-håndtering i Norge.

18. juni 2008

